

הכנסת העשרים וחמש

יוזם : חבר הכנסת מיכאל מרדכי ביטון

פ/6596/25

הצעת חוק האזרחים הוותיקים (תיקון – תגמול מחיה לאזרחים ותיקים), התשפ"ו–2026

הוספת סעיף 13ב .1 בחוק האזרחים הוותיקים, התש"ן–1989¹, אחרי סעיף 13א יבוא :

13ב. (א) אזרח ותיק שאין לו הכנסה או שהכנסתו נמוכה משכר המינימום, זכאי לתגמול חודשי בגובה ההפרש שבין סך הכנסותיו ובין שכר המינימום (בסעיף זה – תגמול מחיה).

(ב) תגמול מחיה יינתן מאוצר המדינה באמצעות המוסד; המוסד יבדוק את זכאותו של אזרח ותיק לתגמול מחיה לפי סעיף זה.

(ג) אוצר המדינה ישפה את המוסד, על פי דרישתו, על כל הוצאה שהוציא למתן תגמול המחיה ועל החלק היחסי מההוצאות המינהליות של המוסד הנובע מביצוע סעיף זה.

(ד) בסעיף זה –

"הכנסה" – הכנסה מכל מקור שהוא;

"המוסד" – המוסד לביטוח לאומי כהגדרתו בחוק הביטוח הלאומי, התשנ"ה–1995²;

"שכר המינימום" – שכר המינימום, לחודש, כהגדרתו בחוק שכר מינימום, התשמ"ז–1987³.

¹ ס"ח התש"ן, עמ' 26.
² ס"ח התשנ"ה, עמ' 210.
³ ס"ח התשמ"ז, עמ' 68.

ד ב ר י ה ס ב ר

חוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשנ"ה-1995, מעגן את זכאותם של אזרחים ותיקים לקצבת אזרח ותיק, שמטרתה לספק רשת ביטחון בסיסית עם הגעתו של אדם לגיל פרישה. ואולם, גובה הקצבה הקיימת, גם בצירוף תוספות והשלמות שונות, אינו מאפשר במקרים רבים קיום בכבוד, ואינו נותן מענה מספק להבטחת מכלול צרכיו של האזרח הוותיק.

על אף קיומה של זכאות, בתנאים מסויימים, להשלמת הכנסה לפי חוק הבטחת הכנסה, התשמ"א-1980, לעיתים אזרחים ותיקים נאלצים להתקיים בזקנתם מהכנסה חודשית נמוכה שאינה עולה בקנה אחד עם רמת חיים מינימלית ראויה.

לפי נתוני דוח העוני של המוסד לביטוח הלאומי שפורסם בינואר 2026, למעלה מ-150 אלף אזרחים ותיקים חיים מתחת לקו העוני. לפי דוח העוני האלטרנטיבי של עמותת "לתת", 95% מהקשישים הנתמכים מדווחים כי קצבת האזרח הוותיק ביחד עם השלמת הכנסה אינה מאפשרת להם למלא את צרכיהם הבסיסיים ולחיות בכבוד. יותר משליש מהקשישים הנתמכים סובלים מאי-ביטחון תזונתי חמור, ו-91% מהקשישים הנתמכים אינם יכולים לעמוד בתשלומים עבור סיעוד או עזרה בבית הנדרשים להם.

הצעת חוק זו נועדה לקבוע בחוק האזרחים הוותיקים, התש"ן-1989, זכאות למענק חודשי משלים לאזרחים ותיקים שסך הכנסותיהם הכוללות נמוך משכר המינימום. המענק ישלים את הכנסתם כך שהכנסה הכוללת תהיה בסכום השווה לשכר המינימום לחודש, ובכך לעגן בחקיקה עיקרון של אחריות מחויבות חברתית, מוסרית וכלכלית של המדינה להבטחת קיום בכבוד לאזרחים ותיקים.

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים
והונחה על שולחן הכנסת ביום
ו' באדר התשפ"ו (23.02.2026)